

Jitka Závodná

The background of the cover features a landscape with several trees silhouetted against a bright, yellowish sky, suggesting a sunset or sunrise. In the foreground, a field of grass is visible. Three strands of barbed wire run horizontally across the scene, with the text overlaid on them.

**osudy
válkou
změněné**

12 příběhů ovlivněných 2.světovou válkou

 KNIHY.CZ

osudy válkou změněné

Jitka Závodná

1. vydání

vydáno v červenci 2017 jako 54. publikace

vydal Pavel Kohout (www.knihy.cz)

ISBN 978-80-7570-047-6 (epub)

ISBN 978-80-7570-048-3 (mobi)

ISBN 978-80-7570-049-0 (pdf)

PŘEHLED PŘÍBĚHŮ

1. Američan
2. Baronka
3. Dřevěný kříž
4. Julie
5. Ruská šlechtična a klavír
6. Tři kamarádky
7. Vetešník
8. Zásrubní prstýnek
9. Sousedé
10. Statek po Němcích
11. Volyňský Čech
12. Umístěnka

SLOVO ÚVODEM

Kdysi dávno jsem si všimla, že svět kolem nás je plný příběhů. Některé jsou veselé, jiné smutné, nebo taky nudné, hloupé a otravné. Každý z nás je součástí mnoha z nich, kdy na některé příběhy vzpomínáme rádi, jiné bychom my sami nejraději zapomněli, nebo ještě lépe - úplně je vymazali ze svého života.

Dnes už vím, že ne jeden příběh se ukrývá za jiným, zdánlivě obyčejným a všedním. Stojí příkrčený u polorozbořené zdi lidského svědomí a čeká, zda-li jej někdy někdo objeví a vynese na světlo boží. A právě tyto příběhy mám ze všech nejraději. Vynoří se polehoučku, znenadání a nesměle na mě zamávají. Někdy přímo touží, abych je objevila, oprášila ten mnohaletý prach, který se na nich usadil, a řekla o nich těm, kterým by se mohly zalíbit. A tak se den co den vydávám objevovat tyto tajuplné svědky dávné minulosti. Co lidský příběh, to jedinečný originál, který by bylo škoda opomenout. Jednoho dne jsem si řekla, že by nebylo správné, kdyby všechny tyto lidské příběhy zůstávaly pouze u mě, nebo snad ve formě krátkých poznámek na dně šuplíku psacího stolu. A tak jsem začala tvořit povídky, které se opírají o skutečné historické události, ovšem v zájmu zachování soukromí pamětníků, jsou jména, místa a některé rodinné informace pozměněny. Proto je jakákoliv podobnost s konkrétními osobami nebo jejich jmény čistě náhodná.

Tímto bych ráda poděkovala celé své rodině za nekonečnou podporu, které se mi dostávalo při psaní, ale i povzbudivých komentářů mých přátel. Velké díky patří i mé přítelkyni Jarce Lánské, která provedla korektury textů a byla mi psychickou oporou pokaždé, když jsem o některé z povídek pochybovala.

Po několika měsících sepsování příběhů vím, že všechny události v lidském životě tvoří jeden celek, jednotu, která nás všechny propojuje a dává naší existenci hlubší význam a smysl. A to je moc dobře...

◊ AMERIČAN

Tak dneska mám kulatiny. Chcete vědět kolikáté? Nechám vás chvilku hádat, nejsou to ani dvacetiny, ani třicetiny, dokonce ani padesátiny. Že by sedmdesátiny? Kdepak, samá voda! Dnes budeme oslavovat mé devadesáté narozeniny. Všichni to nesmírně prožívají a už před pár týdny se mě vyptávali, co bych si přála. Ovšem, mám nějaká svá tajná přání... Chtěla bych snížit cholesterol v krvi a taky mít zdravé klouby a záda. Chtěla bych zase běhat jako dřív a na podzim česat jablka v sadu za domem. A taky bych chtěla jít do lesa na borůvky, sbírala bych je do dlaní, nebo je rovnou trhala do pusy. Nač je nosit domů, když nejsladší jsou na palouku hned z kraje lesa?

No, nic z toho už delší dobu nedělám a jsem ráda, když se mi podaří o holi doklopýtat na dvůr. Můj syn už pobíhá kolem a urovnává židle ke stolu, který včera snesli z půdy. Dnes se totiž bude slavit venku na dvoře. Bude krásný letní den a byla by škoda sedět uvnitř.

Jakmile mě syn spatřil, hned mi podal židli a napomínal mě, že nemám chodit ven sama, ale někoho požádat o doprovod.

„Z těch schodů už sama nechod', vzpomínáš, jak sis na nich vloni zlomila nohu?“

„To bylo v zimě a bylo náledí, ale máš pravdu, příště tě raději zavolám.

Nechci se s mým synem dohadovat, zvlášť když je dnes tak slavnostní den. I on už zestárnul a zdraví mu neslouží. I jemu už táhne na sedmdesát a stejně jako já, přišel na dvůr vyhlížet svá vnoučata i pravnoučata.

„Myslíš, že přijede i Kateřina?“

To je moje pravnučka a mám ji ze všech nejraději. Ale psst, to je jen mezi námi.

„To víš, že přijede.“

Usmál se na mě a taky si přinesl židli. Zaklonil hlavu a podíval se přímo do nebes. A potom očima přešel celý náš statek i vysoký ořech, který roste uprostřed dvora už téměř sto let. Když jsem byla malé děvče, býval to jen

takový tenký kmínek, který zasadil můj otec, když stavení dostavěl. Byl to on, kdo položil základy tohoto statku a vytvořil tak domov pro několik dalších generací. Postupem času prošel nejednou přestavbou a dnes jsem to už jen já, kdo si ho pamatuje takový, jaký býval kdysi dávno. Opravdu dávno...

Na dvůr přijelo první auto s příbuznými, a tak syn hbitě vstal a navigoval návštěvníky kam zaparkovat. Bude tu dnes opravdu rušno a přijede spousta hostů, takže bylo zapotřebí každé ruky i nohy, abychom celou tu oslavu zvládli. Nechtěla jsem se plést snaše v kuchyni a tak jsem pomalíčku o holi došla až před dům a těžce dosedla na dubovou lavičku. Mé úsilí se mi vyplatilo, protože je odtud nádherný výhled na okolní lesy, na naše pole a taky na Kamenný vrch, který se tyčí nad stavením a pamatuje všechna nebezpečí, která se našemu statku na samotě jakoby zázrakem vyhýbala. Do vsi je odsud několik kilometrů a široko daleko není jediné živé duše.

Hosté se pomalu sjížděli. Každý, kdo prošel kolem, mi poblahopřál a chvilku poseděl na kus řeči. Jeden z mých vnuků začal obcházet návštěvníky s domácí slivovičkou a já si v tu chvíli připadala jako na své vlastní svatbě, která se tu před mnoha a mnoha lety odehrávala. Tehdy jsem na lavičce seděla spolu se svým zesnulým mužem a těšili jsme se nejen výhledem po okolí, ale i při pomyšlení na naši společnou budoucnost, které trvala téměř padesát let. Měla bych snad právě dnes na tento den vzpomínat?

Jako téměř poslední dorazila k domu i Kateřina. Málem jsem ji nepoznala, protože přijela v jiném autě a s novým mladíkem, kterého jsem ještě neznala. Její lásky byly nestálé a Kateřina mezi nápadníky často vybírala. Častokrát jsem jí nabádala, aby nepřebírala, ale ona se vždy jen zasmála a raději užívala života plnými doušky. Procestovala téměř celý svět a na vážnou známost neměla ani pomyšlení. Tentokrát s ní z auta vystoupil i vysoký, urostlý mladík, kterého mi naše Káťa představila jako Ondřeje. Byl hezký, to se nedalo přehlédnout a taky galantní. Přistoupil ke mně, políbil mi ruku a popřál mnoho sil a zdraví do dalších let. Ironicky jsem si říkala, že mi přeje právě to, čeho se mi akutně nedostává, ale nahlas jsem samozřejmě nic neřekla. Ani bych nestačila cokoli říct, protože se ve

vratech objevil můj vnuk, který už značně pohroužen ve své opilosti vyhlížel další oběť, s kým by si mohl připít na zdraví. Když zmerčil Kateřiny nového šamstra, vykřikl opile: „Tebe ještě neznám!“ a popadl Ondru kolem ramen. Kateřina se snažila o jejich vzájemné seznámení, ovšem můj vnuk vše obstaral sám. Kateřinu usadil zpět na lavičku vedle mě a vzpouzejícího se Ondru vtáhl do dvora našeho stavení na seznamovací přípitek. Obě dvě jsme se rozesmály a moje nejmilejší Kačenka mi položila hlavu na rameno.

„Jak se máš babi? Co tlak, pořád Tě zlobí?“

Měla o mě starost a po pravdě řečeno, moc mi to lichotilo.

„To víš srdíčko moje, není to nejlepší, však už mi není dvacet, ale Ty vypadáš moc dobře. Že by za to mohl Ondra?“

Kát'a se zamyslela.

„Já nevím, babi. Je milý, ale víš, jak to se mnou je, nechci se na nikoho vázat.“

Přiznám se, že názorům dnešní mladé generace příliš nerozumím. Pocházím z dob, kdy lidé byli o svých citech pevně přesvědčeni a pokud se do někoho zamilovali, byli si tím naprosto jisti. A tak jsem raději nic neříkala a svoji pravnučku jen mlčky pohladila po vlasech. Byla to moc hezká chvilka a já ani nevěděla, jak dlouho tam takhle mlčky sedíme. Vyrušil nás až Ondra, který k nám přišel ze dvora. V jedné ruce držel košík s vínem a skleničkami, a v té druhé obrovský kus koláče, které na moji narozeninovou oslavu napekla snacha. Byla výborná kuchařka i pekařka a její koláče a dorty byly vyhlášené po celém kraji.

Ondra se nad koláčem rozplýval. A zatímco moji snachu vychvaloval až do nebes, já s Kát'ou rozprostřela na lavičku ubrousek a vyndala na mísu další kus hruškového koláče i lahev s vínem. Ondra ji otevřel a všichni jsme si společně připítukli na moje zdraví, na krásný letní den i na ten hruškový koláč, který se doslova rozplýval na jazyku. Ondra by milý hoch a dobře věděl, jak zabavit společnost, aby hovor dobře plynul a všichni našli společné téma. Víno bylo sladké a opojné a rozvázalo mi jazyk možná víc, než bych si sama pomyslela. Kateřinin společník studoval na vysoké škole historii a brzy naše společné téma stočil právě na historii naší

vesnice i statku na samotě. A byla to právě Kačenka, kdo na mě a na mého tatínka prozradil, že jsme v našem stavení za druhé světové války schovávali amerického vojáka, který dopadl kousek od našeho domu i s padákem a vážně si poranil paži....

Bylo to téměř ke konci války, kdy už bylo takřka jisté, že Němci svou bitvu prohráli. Jen pár dní před osvobozením oral můj tatínek pole, které bylo nejdál od statku a sousedilo s lesem. Moje maminka zemřela při porodu bratra, a já jsem od toho dne měla na starost nejen jeho, ale i celou domácnost. V onen osudný den jsem právě připravovala oběd, když v tom přiběhl tatínek do kuchyně a celý uřícený mi nařídil, abych šla okamžitě s ním. Měla jsem strach, že si snad kůň při orbě zranil nohu, ale situace byla mnohem vážnější, než jsem si tehdy, coby šestnáctileté děvče, dokázala představit. Na kraji lesa ležel pod stromem zraněný voják a v bolestech si svíral paži. Bála jsem se ho a nechtěla jsem se k němu přiblížit, ale tatínek mi řekl, že se nemusím bát, že je to Američan, který seskočil z letadla padákem.

Pokud si právě teď říkáte, jak je možné, že tento voják amerického letectva seskočil právě u naší usedlosti na samotě, potom vězte, že nejste jediní. I Ondra na mě v tu chvíli hleděl s pusou dokořán a ptal se mě na to samé. Pravdou je, že právě tohle bohužel nevím. Ten mladý voják neuměl ani slovo česky. Že je americkým vojákem, prokázal vojenskou knížkou, kterou měl u sebe v letecké uniformě. Ke konci druhé světové války Američané často odstřelovali mnoho strategických pozic vojska říšské německé armády na našem území a v dubnu roku 1945 zasypali bombami dokonce i Škodovy závody v Plzni. Je nepochybné, že tento mladý voják patřil k americkému letectvu, ale proč se ocitl na konci dubna téhož roku necelých třicet kilometrů západně od Prahy, to dodnes nevíme. Je možné, že jeho letadlo mělo technickou poruchu a on se musel katapultovat, nebo mohl být jeho letoun pronásledován nepřáteli, zrovna tak mohlo dojít k chybě v navigačním systému. Jak to ve skutečnosti bylo, jsme se tehdy zeptat nemohli a dnes už se to bohužel nedozvíme.

Já, coby stará žena mohu jen popsat ty zvláštní pocity, které mě provázely, když jsme spolu s tatínkem tohoto vojáka podpírali a ve spěchu vedli do statku, kde ho tatínek ukryl ve stáji, kde v zadní části byl sklad

všeho nepotřebného harampádí. Měla jsem žaludek stažený strachem a taky tatínek se co chvíli ohlížel, zde nás při tom nikdo nezahlédl. Jen málokdo si dnes dokáže představit ten nejpřísnější trest, který by nás všechny čekal, pokud by se vyzradil úkryt tohoto mladého muže.

Když jsme ho ukryli, vzal tatínek velkou starou nůši a znovu jsme spěchali k lesu. Tentokrát jsme ze všech sil strhávali ze stromů zbytky padáku a cpali je do nůše. Tatínek se v ten den stal v mých očích tím největším hrdinou. Ničeho se tehdy nezalekl a stále mi dodával odvahy, kdykoli jsem se roztrásla strachem a chtěla utéct zpět do bezpečí domova. Ten večer mě potom pohladil po tváři a řekl, jak moc mě má rád. Chtěl, abych věděla, že je na mě velmi pyšný a maminka jistě taky, i když mi to ona sama už nemůže říct. Byla jsem stále ještě dítě, které ten den stálo tváří v tvář obrovskému strachu a nevědělo, jak se s ním vypořádat. Ovšem v několika málo dnech jsem poznala i docela jiný cit, který mou dětskou duši posunul dál, až na samý práh dospělosti a mé dětství definitivně zůstalo za zdmi našeho stavení.

Ještě ten večer otec rozdělal v kamnech oheň a celou noc páčil kusy padáku, aby zahladil i ty poslední stopy, kvůli kterým bychom snadno mohli padnout do podezření, že se voják může ukrývat právě u nás.

Zatímco tatínek páčil padák, já jsem ošetřovala jeho zraněnou paži. Rána nebyla nijak hrozná a já jsem s podobnými úrazy měla zkušenosti. Co chvíli se v lese při práci zranil některý z našich čeledínů, nebo některé z hospodářských zvířat. A tak jsem pomoci plátna zastavila krvácení a odvarem z bylin ošetřila i ostatní drobné oděrky, které měl v obličejí. Byl velmi zesláblý a zanedlouho poté usnul, přikrytý dekami a slámou.

„Bude tu muset pár dní zůstat,“ rozhodl tatínek, když viděl jeho vyčerpání. „Nesmíš nikomu nic říct, ani Toníkovi ne, mohl by se podřeknout ve škole.“

Slíbila jsem, že nikomu nic neřeknu a to jsem také dodržela. Ovšem můj malý bráška Tonda byl zvědavý, proč druhý den ráno neseme do maštálí horkou polévku a sledoval nás až dovnitř. A tak se o našem tajemství dozvěděl a poprvé v životě uviděl vojáka. A rovnou kapitána amerického letectva!

Když jsme všichni vstoupili dovnitř, byl náš host již vzhůru a vyskočil ze svého improvizovaného lůžka. Otec ho pohybem ruky ujistil, že je vše v pořádku a já mu k lůžku postavila kastrůlek s polévkou a chlebem. Měl velký hlad a já měla pocit, že sní i samotnou lžící. Přišlo nám to k smíchu a tak jsme se nad jeho dokonale vylízaným kastrůlkem rozesmáli. Představil se na jako James a z kapsy košile vytáhla starou mapu, kterou před námi rozevřel.

„Klatovy, Klatovy,“ opakoval nad rozloženým listem papíru, ovšem otec jej vyvedl z omylu a ukázal mu na mapě, kde přesně je. Do Klatov to byla skutečně dálka. James se několikrát dotkl svých prsou a znovu zopakoval místo, které mělo být původně jeho cílem. Tatínek se usmál a pokýval hlavou, že rozumí. V tu chvíli jsem věděla, že mu pomůže a udělá všechno proto, aby se James do Klatov dostal v bezpečí.

Ten večer se tatínek vypravil dolů do vsi do krčmy, aby vyzvěděl, co mají letecké jednotky Američanů společného s Klatovy. Nabádala jsem ho, aby byl opatrný a neptal se každého na potkání. Tatínek však byl rozumný a slíbil, že na sebe a taky na nás dá pozor. „Vždyť mám jenom vás dva,“ říkával pokaždé, když nás chtěl ujistit, jak moc mu na nás záleží.

Tatínek vyjel do vsi a já s Toníkem jsme odnesli Jamesovi večeři. Toníček s sebou nesl náruč plnou cínových vojáčků a trpělivě čekal, až James dovečeří. Ten večer jsme s Toníkem dostali od Jamese dárek. Naši první čokoládu. James ji vyndal z malého batůžku, který mu při seskoku zůstal na zádech a spolu s ní i masovou konzervu.

„Ty jsi nikdy předtím nejedla čokoládu?“ Káťa se tvářila opravdu udiveně.

„Kdepak, nikdy před tím, a pokud vím, ani děti ze školy ji nikdy neměly. Byla to tehdy velká vzácnost.“

Děti za války dostávaly na přidělový lístek pouze pytlík kyselých bonbonů, o které se nejednou popraly, ale vojáci čokoládu dostávali na přiděl jako zdroj energie, pokud byli příliš vyčerpaní.

Toník měl celou pusou od čokolády a nabídl Jamesovi, že si budou hrát s jeho cínovými vojáčky. Máte pravdu, neuměli jsme ani slovo anglicky a mnoho jsme toho nenamluvili, ale tehdy jsem poznala, že s některými

lidmi nemusíte prohodit jediné slovo a přesto si s nimi dokonale rozumíte. Mnohokrát se ten večer setkaly moje oči s jeho pohledem, který byl veselý a tmavý jako ta čokoláda, kterou s sebou přinesl. Ten pohled, laskavý a hřejivý mě provázel i ve spánku a ještě dlouho poté, pokaždé když jsem si na Jamese vzpomněla.

Druhý den časně z rána vyjel otec posekat naše louky a Toníček ještě dospával. Vešla jsem do stáje za Jamesem, který se okamžitě probudil, jakmile jsem vstoupila dovnitř. Venku už svítalo a já mu rukou pokynula, aby mě následoval. Vyšli jsme před dům a já jsem Jamese vyvedla až na vrchol Kamenného Vrchu, odkud jsme viděli široko do kraje, který pomalu vystupoval ze tmy a probouzel se s prvními paprsky. Byla to krásná podívaná, která se mi nikdy neokoukala. James jen povzdechl a potichu zašeptal něco v angličtině. Nerozuměla jsem mu, ale bylo jasné, že i jeho tento výhled uchvátil, stejně jako mne. Nemohli jsme se zdržet, protože se tatínek mohl co chvíli vrátit a určitě by se na mě zlobil, že jsem Jamese vyvedla z úkrytu. A tak jsme rychle upalovali zase dolů a drželi se přitom za ruku.

Ještě toho večera nám tatínek řekl, že kousek od Klatov sídlí americká vojenská jednotka a hned ráno se chystal vyrazit s Jamesem na cestu. Ještě za tmy naskládal na žebříňák velkou fůru sena a ukázal Jamesovi, aby se do ní schoval. Malý Toník mu na cestu dal cínového vojáčka a já uzlíček s chlebem a kouskem sýra. Podal nám oběma ruku, a když se tatínek nedíval, pohladil mě po tváři a taky po rtech. Naposledy se na nás usmál a hodil na sebe obrovskou kupu sena, která ho doslova pohřbila a spolu s ním i moje přání, aby u nás zůstal a nikam neodjížděl.

Ten den byl skutečně bohatý na lidské pocity, které jsem do té doby nikdy nepoznala. Toho dne jsem se ovšem poprvé setkala i s lidskou zradou a podlostí. Když se nad statkem objevily odpoledne dva vojenské německé letouny a nebezpečně nízko kroužily nad domem. Nevím, jak se kdo dozvěděl, že jsme v domě schovali amerického vojáka, ale někdo ze vsi nás musel zradit. Netuším, zda se otec ten večer nepodřekl svým kamarádům, nebo jestli snad Toník nemluvil o Jamesovi ve škole. Stála jsem kousek od kuchyně a viděla zdálky dvě letadla, která sestupovala níž a níž a neomylně mířila k našemu domu.

Zatrnulo ve mně, protože Toník si v tu chvíli hrál na druhém konci dvora s dřevěným koníčkem a v zápalu hry vůbec neslyšel, že se k nám blíží nebezpečí. Byly to minuty, nebo snad jen vteřiny, kdy jsem doslova přeletěla dvůr, popadla Tonika i s jeho hračkou a běžela zpět ke kuchyni, kde by vchod do sklepa s potravinami. Letadla už byla blízko a zasypala náš statek palbou ostrých střel, které dopadaly za mými zády jako kroupy z letní průtrže mračen. Náhle se ozvala strašlivá rána a já najednou nic neslyšela. Jako ve snu jsem s Toníkem v náruči vběhla do kuchyně a zamířila rovnou ke dveřím sklepa. Rozrazila jsem je a potom už jen s bráškou v náruči padala dolů, po příkrých schodech sklepa a zastavili jsme se až o těžké pytle s moukou. Asi jsem na chvíli omdlela, nevím, ale probraly mě až úderů dětských ručiček. Toníček plakal, bušil do mě pěstičkami a já v šeru sklepa uviděla jeho uszlenu tvář. Nic jsem neslyšela, dokonce ani sama sebe a strašlivě mě bolela hlava. Seděla jsem na zemi a opírala se o pytel s moukou. Tu a tam jsem nejspíš ztratila vědomí a nabírala ho jen tehdy, když mě Toník polil odstátým mlékem. Ani nevím, jak dlouho jsme ve sklepě byli, ale najednou se rozrazily dveře a po schodech seběhl tatínek, který mě v náruči vynesl zpět nahoru do kuchyně. Ale to už se opět se mnou roztočil svět a já nadobro ztratila pojem o dění kolem sebe.

Probrala jsem se až za pár dní, v posteli a nade mnou se skláněl venkovský lékař. Nebyla jsem zraněná, ale utrpěla jsem silný šok a následkem obrovské rány jsem dočasně ztratila sluch. Němci nejenže odstřelovali náš dům, ale svrhli také několik menších bomb, které jako zázrakem statek minuly. Jedna z nich, která dopadla nejbliže naší zahrady, vyhloubila v zemi obrovský kráter. Časem se do něj stáhla podzemní voda a vznikla tak malá tůňka, kde husy každý rok vyvedou housátka. Tůňka, která dodnes připomíná, co se tu tehdy za války stalo.

„A jak to dopadlo s Jamesem?!“ vykřikla jedním dechem Kateřina.

„Jamese můj tatínek v pořádku odvezl až k jeho oddílu ke Klatovům, kde mu James, pomocí překladatele, poděkoval za záchranu života.“ Oči se mi pomalu zalily slzami. „Když se s mým otcem loučil, dal mu malé srdíčko ze dřeva, které tady u nás na statku po nocích vyřezával. Řekl, že patří mně.“

Ani nevím, proč jsem to Kateřině a Ondrovi pověděla. Nikdy jsem o tom srdíčku nikomu nevyprávěla a nejspíš jen díky tomu zpropadenému vínu jsem se jim ke všemu takhle přiznala. Bez přetvářky a bez příkras.

„Váš tatínek byl statečný. Kdo ví, jestli bych něco podobného dokázal já.“ Zamyslel se Ondra nahlas a na kuráž si nalil ještě jednu skleničku.

„To nikdy nevíte, Ondro. Život Vás kolikrát postaví před hotovou věc a pokud jste jediný, kdo může pomoci, pak jste od osudu dostal úkol, který nelze odmítnout!“

Kačenka se na mě usmála a opatrně se zeptala na ono dřevěné srdíčko.

„Shořelo, dítě moje!“ povzdechla jsem si smutně.

„Dlouho jsem zůstala sama a srdíčko opatrovala jako oko v hlavě. Ovšem jednoho dne jsem cítila, že čas zármutku a čekání již vypršel. Tehdy jsem dostala od místního mladíka, Tvého pradědečka, nabídku k sňatku a já tehdy poznala, že se dokážu radovat z přítomnosti i někoho jiného, a že život jde zkrátka dál. Den před svatbou jsem srdíčko naposledy vzala do dlaní a potom jsem ho hodila do kamen, kde shořelo spolu s mým zármutkem.“

Bylo to skutečně tak. Jedna etapa mého života skončila, aby mohla na její místo nastoupit jiná. Narodily se mi děti, můj malý bráška vyrostl a oženil se. Na Jamese jsme nikdy nezpomínali a nikdy mi ho nikdo ani náznakem nepřipomněl. Byl zkrátka pryč, tak jako všechny hrůzy války a nezbylo nic, než jen mé tajné vzpomínky.

◊ BARONKA

Kouzlu Vysočiny jsem propadla už před mnoha lety. Ano, já vím... Mnozí z vás se jen ušklíbnou a vybaví si zasněženou dálnici mezi Prahou a Brnem. Ale věřte, že toto je jen kus dálnice, který má s krásou této krajiny pramálo společného.

Vysočina je širý a rozlehlý kraj, který z jednoho konce nenápadně navazuje na jižní Čechy, a tím druhým končí snad kdesi nad Brnem. Přechází pozvolna do zvlněné krajiny, která místy svými návršími a kopci sahá téměř k nebesům. Celý kraj je po celý rok ošlehaný větrem, který ho obléká do drsného, nepřístupného kabátu, ale to opravdu jen zdánlivě. Pokud tuto nádhernou krajinu brázdíte na kole, projedete nespočtem krásných lesů a luk, kde vás k hostině zvou maliny a borůvky, kde houby schovávají své hnědé hlavičky do mechu a kde se snadno můžete ztratit. Mezi loukami a pastvinami, se jako slzy víl lesknou hladiny tůní a rybníčků, kde by byl hřích se neosvěžit a nespočinout v trávě.

Projet na kole Vysočinu vyžaduje i mnoho zdatnosti, protože zdejší krajina není skoupá na vysoké kopce, které se mnohdy až dramaticky vlní krajinou a neukáží návštěvníkům svou krásu jen tak zadarmo. Ale pokud vytrváte a alespoň některý z těch nezdolných kopců pokoříte, naskytne se vám odměnou výhled do krajiny, na který se jen tak nezapomíná.

Budete hodnou chvíli uchvázeni pohledem na všechny ty lesy, louky a rybníčky, a ani si nevšimnete, že se mraky na obloze blíží neskutečnou rychlostí. Teprve první kapky deště vás vrátí do reality...

...kapek náhle přibýlo a obloha se zatáhla tak, že z letního odpoledne byl rázem večer. Déšť nabyl na intenzitě a já stála i s kolem na rozcestí, kde nebylo živé duše ani přístřeší, kam by se dalo schovat. Z mraků se valila voda jako z konve a kroupy byly velké jako nehet od palce. Nad hlavou se mi ve větru rozkymácela cedule, které napovídala, že nedaleko odtud se nachází Marošov. Nejspíš zase jedna z těch malinkatých vesniček, které jsou po krajině rozsety jako zrnka maku a často v nich nikoho ani

nepotkáte. A tak jsem se vydala tím směrem, pomalu a po kraji silnice a doufala jsem, že v této vísece najdu alespoň hospůdku s noclehem.

Na návsi mě přivítalo několik selských stavení a blikající pouliční lampa. Nikde nikdo nebyl, jen malý shrbený dědeček, který pod velkým deštníkem kamsi spěchal.

„Halo, prosím Vás, je tu někde nějaká hospoda?“

Stařík se zarazil a vykoukl na mě zpod deštníku.

„Ano, právě tam jdu.... Tak pojd'te, já Vám to ukážu.“

Vycenil na mě své poslední dva zuby, které mu v puse zbyly, a mávl rukou k protějšímu rohu návsi. A tak jsme šli.

Vešli jsme do zakouřené putyky, kde u jednoho stolu hráli dva chlapíci mariáš a u druhého se dva postarší usedlíci hádali o politice. Jakmile jsme vstoupili, všichni zanechali všeho a upřeli ke mně své zvědavé oči. U výčepu jsem si objednala čaj a posadila se kousek stranou. Tady nejspíš žádný nocleh nenajdu... Ale i tak jsem se hostinského zeptala, když předem mě postavil hrnek s horkým nápojem.

„No, žádný penzion tu není, ale přes léto támhle Venca pronajímá pokoje. Véno, pojd' sem!“ a mávl rukou k jednomu z karbaníků.

Ten se k nám pomalu přišoural a kývnutím brady dal najevo, že poslouchá.

„Tady slečna hledá nocleh. Pronajímáš ještě ty pokoje? Já bych ji ubytoval hned, ale to víš, stará by mě hnala...“ a zařehotal se, až mu z kapsy vypadla propiska. Zvedl ji ze země, zastrčil za ucho a zase zmizel za výčepem.

„Tak pojd'te se mnou, něco se u nás najde.“ Prohlásil onen karbaník – můj spasitel.

A vyšli jsme zpět do toho deště a nečasu.

Paní domácí nás přivítala s otráveným pohledem, ale když jsem vytáhla peníze a byla ochotná hned zaplatit, rázem pookřála.

„Jeden pokoj je tam vzadu volný, ale v tom druhém bydlí maminka a budete se muset podělit o WC. Ale ona už teď stejně spí.“

Kývla jsem a byla jsem vděčná, že mám kde hlavu složit.

Paní domácí mi připravila ručník a ještě jednu deku, kdyby mi byla v noci zima. Potom mi ukázala koupelnu a chvatně odkráčela k rozkoukanému seriálu.

Rychle jsem se osprchovala a rozsvítila lampičku, že si ještě před spaní přečtu něco málo z knížky, kterou jsem s sebou vezla a málokdy ji při cestách otevřela.

Už jsem se chystala ulehnout do postele, když lehce klaply dveře a v nich stála babička, s dlouhými rozpuštěnými vlasy a v noční košili, která se nápadně podobala té mé.

Lekla se mě a lehce vykřikla.

„Nebojte se mě, právě mě tady paní domácí ubytovala. Jsem tu jen na jednu noc – bohužel mě chytilo špatné počasí...“

„Ach tak...“, pronesla ta pohádková babička a pořád na mě nevěřičně koukala. Chvíli se zamyslela a pak pokračovala „...nechtěla jsem Vás vyrušit, spletla jsem si pokoj, to podle té lampy...“

„To nic, na chodbě je tma a i já bych si nejspíš spletla dveře.“

Obě dvě jsme se zasmály a podívaly se na sebe. Stály jsme tam, obě dvě v dlouhé noční košili a s rozpuštěnými vlasy. Na nás musel být ale pohled.

Vzpomněla jsem si, že mám v batohu bonboniéru, kterou jsem neměla kdy otevřít, ale teď mi to přišlo jako vhodná chvíle. Rozbalila jsem ji a položila na stůl.

„Pojďte si se mnou dát čokoládu. Jednou za čas je mlsání zdravé.“

Babičce se rozzářily oči a ochotně přikývla.

„Ale něco k tomu chybí, počkejte chvíli!“

Odběhla k sobě do pokoje a za chvíli byla zpět s lahví griotky a se dvěma skleničkami.

„Jenom to na mě nesmíte říct snaše, to víte, hlídá mě jako malé dítě, abych si nezvedala hladinu cukru v krvi. To jí nakukali ti doktoři, co za nimi chodím. Ale staré bábě nemůže cukr vůbec ublížit!“

„Přisahám, že budu mlčet jako hrob.“

„Až na věky!“

A zase jsme se rozesmály.

Spolu s tou neznámou ženou jsem si udělala večerní dýchánek, jako kdysi dávno s holkami na studentských kolejích a aby bylo o čem povídat, ptala jsem se této milé staré paní na historii kraje a nějaké zajímavé příběhy, kterých lidé jako ona znají mnoho. A tak jsme si nad čokoládou a léta skrývanou griotkou vyprávěly příběhy z této malé vísky, která se krčila mezi dvěma vysokými kopci, a kde bylo skutečně na co vzpomínat. Má hostitelka a vypravěčka zároveň, se znala s místní paní baronkou, u které kdysi dávno sloužila na zámku. Její příběh byl věru nevšední, ba přímo strhující a málokdo by čekal, že se odehraje právě zde, na tak malém a zapadlém místě. Ovšem tak to bývá a Vysočina skrývá podobných příběhů opravdu mnoho. Griotka byla ten večer sladká a spolu višněmi v čokoládě vytvořila skvělý gurmánský požitek, že se nám na paní baronku vzpomínalo opravdu příjemně.

V tomto zdánlivě nehostinném kraji, žil ještě v dobách Rakousko-Uherské monarchie starý baron, který byl již mnoho let vdovcem. A protože se svou ženou neměli děti, rozhodl se starý baron, že svůj majetek, zámek s velkostatkem a s rozlehlými polnostmi v Marošově, odkáže svému synovci, který byl mladý, velmi schopný a jevil se jako vhodný dědic jeho milovaného panství. Jmenoval se Eduard a právě dokončil studia v Praze, zaměřená právě na správu panství, obdělávání polností a hospodaření.

Strýc mu v dopise sdělil svůj záměr s dědictvím a požádal ho, aby se na Marošov přistěhoval. Synovec mu vyhověl a vedl si opravdu dobře. Strýc byl velmi spokojený a jednoho dne mu poradil, že by se měl v kraji i dobře oženit. Výhodný sňatek a manželství je jako panství samotné, musí se na něm tvrdě pracovat a jedině tak se bude manželství dařit. Toto moudro si Eduard vzal za své a pečlivě se rozmýšlel, kterou z urozených dam by měl požádat o ruku. Dlouho hledal, až jednoho večera našel. Bylo to na jednom honosném plese v nedalekém městě, kde se seznámil s mladou baronesou Eugenií, která byla velmi hezká, vzdělaná a věnem jí připadla dvě rozlehlá panství na druhém konci tohoto kopcovitého kraje. Slovo dalo slovo

a zanedlouho se slavila svatba. Eugenie se stala paní baronkou na Marošově, Eduard zase baronem a svobodným pánem na Hrádku, Dlouhé Lhotě a samo sebou i Marošově. S Eugenií si žili spokojeně a měli spolu tři děti. Jejich štěstí však zkalila smrt nejstaršího syna, který v patnácti letech zemřel na otravu krve, když mu lékař špatně očistil ránu, kterou utřil na jedné z honiteb v panských lesích. Baronu Eduardovi a jeho ženě zbyly už jen dvě mladší dcerky, Eugenie a Alžběta. Obě dívky vyrostly a dospěly v krásné slečny, a tak byly vdavky za dveřmi. Nejmladší Alžběta se vdala do Vídně a dědičkou panství se tak stala Eugenie. Její otec byl nejen dobrý hospodář, ale také muž vzdělaný v umění a historii, a tak vedl svou dceru nejen k hospodaření na panství, ale také ke vzdělání a lásce k výtvarnému umění.

Nedlouho po svatbě své nejmladší dcery se baronka a matka Eugenie, těžce roznemohla. Stonala dlouho a nakonec odešla na věčnost. Na její památku nechala baronesa a dědička panství vytesat na návsi krásný kamenný kříž, který zde stojí dodnes.

Eduard, náhle ovdovělý baron nabádal svoji dceru, aby se i ona brzy provdala a na výběru manžela si dala záležet. Velmi jí kladl na srdce, aby si muže vybrala pečlivě, aby v něm měla oporu a přízeň po celé jejich manželské soužití. Eugenie ho poslechla a do roka se provdala za mladého studenta zemědělství, který právě studoval v Praze na univerzitě, jako kdysi její otec. S manželem začali zvelebovat panství a v zámeckém parku vystavěli skleníky s okrasnými květinami a v patře zámku i velkou zimní zahradu. Bylo to v době první republiky, kdy se i ženy začaly veřejně angažovat, a tak se Eugenie stala spolumajitelkou panství, která ve vedení dokázala zhodnotit vše, co ji kdysi její otec naučil. Byla mu v mnoha věcech podobná a rozhodla se, že bude celý život ctít jeho památku a moudrost. Baron Eduard záhy po svatbě následoval svoji ženu na pravdu boží, a tak panství plně přešlo do rukou jeho dcery a zetě.

I přes veškerý smutek ze ztráty rodičů si Eugenie i s manželem žila šťastně a spokojeně. Pojily je nejen společné zájmy, ale i láska ke kraji, k panství a také k dětem, které jim ovšem osud stále nenadělil. Když Eugenie zjistila, že čeká první děťátko, byla samou radostí bez sebe. V jejím těle rostl nový život, nové štěstí a láska.